

اشاره

چندی پیش فرصتی پیش آمد تا همراه با چند تن از همکاران گروه تاریخ شهر اندیمشک از برخی از آثار باستانی بازدید کنیم. نوشته‌ی حاضر حاصل مشاهدات و یادداشت‌های آن سفر است.

نگاهی به آثار باستانی شوشتر، کرمانشاه، کردستان، همدان و لرستان

شهناز شعبانی پور
دبیر تاریخ، اندیمشک

کلیدواژه‌ها: آثار باستانی، شوشتر، کرمانشاه، کردستان، همدان، لرستان.

آثار به جای مانده‌ی آسیاب‌های آبی بازدید کردیم. قدمت آبشارها به دوران اشکانی و ساسانی برمی‌گردد.

۳. آرامگاه علامه شیخ محمدتقی شوشتری
در این مکان علاوه بر زیارت آرامگاه این

معماری شوشتر به دوران اشکانی و ساسانی برمی‌گردد، ولی شکوفایی این شهر در دوران ساسانی صورت گرفته است. با ظهور اسلام شوشتر موقعیت ممتاز خود را حفظ کرد و مرکز بسط و گسترش اسلام و به خصوص مذهب تشیع گردید. پل آبشارها بر روی رودخانه‌ی گرگر قرار گرفته و ما از

آبشارهای شوشتر

بازدید از آثار باستانی شوشتر

۱. پل شادروان

این پل در زمان ساسانیان و به دستور شاپور ساسانی و با کمک والرینوس یا والرین، امپراتور روم، که در جنگ با ایران به اسارت شاپور در آمده بود، و البته با تلاش سربازان رومی، ساخته شده است. پل شادروان به پل شاپوری نیز معروف است. پایه‌های این پل مربوط به دوره‌ی ساسانی و طاق‌های آن مربوط به دوره‌های بعدی است.

۲. آبشارهای شوشتر

دشت شوشتر از دیرباز به دلیل موقعیت ویژه، خاک حاصلخیز و آب فراوان از جایگاه ممتازی برخوردار بوده است. شوشتر همواره در طول تاریخ مهد تمدن‌های کهن بوده و گفته شده است که شوشتر صفت تفضیلی کلمه‌ی شوش است. به گفته‌ی حمزه‌ی اصفهانی شوش به معنای خوب و خوش و شوشتر به معنای خوب‌تر است. البته برخی مورخین هم شوشتر را به «شش در» معنا کرده‌اند، به این معنا که شوشتر در گذشته دارای شش در (دروازه) بوده است.

علامه‌ی شهیر معاصر، به موقعیت تاریخی این منطقه نیز پرداخته شد. روستای قیصر در این قسمت از شهر شوشتر قرار گرفته که مردم محلی می‌گویند والرین امپراطور روم در آن‌جا حاضر می‌شده و بر ساختن پل شادروان و بند میزان نظارت می‌کرده است.

۴. برج کلاه فرنگی

بنا به نظر مورخان، بالای این برج هشت ضلعی محل نشستن والرین امپراطور روم و نظارت بر ساختن پل شادروان و بند میزان بوده است.

۵. بند میزان

این بند رودخانه‌ی کارون را به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم می‌کند. بند میزان یا بند شاپور، یادگار دوران ساسانی است که به صورت نیم‌دایره ساخته شده است. بخشی از آب کارون توسط این بند در شرق شهر جاری شده و رودخانه‌ی گرگر را به وجود آورده که در گذشته به آن دودانگه نیز می‌گفته‌اند؛ بخش دیگر هم در قسمت غرب جاری است که به آن شطیط می‌گویند.

۶. بقایای قلعه‌ی سلاسل

این قلعه که در دوره‌ی ساسانی احداث شده دارای بخش‌هایی از قبیل تأسیسات نظامی، سربازخانه‌ها، سردابه‌ها و خندق بوده که در حال حاضر آثار و بقایای آن مشهود است این قلعه زندان یا محل نگهداری والرین امپراطور روم بوده است.

۷. نهر داریون

کانال داریون از زیر قلعه‌ی سلاسل عبور می‌کند. در گذشته برای مشروب کردن زمین‌های کشاورزی منطقه، تونلی جهت هدایت آب کارون در این قلعه

حفر گردیده است.

۸. زیارتگاه مقام صاحب الزمان (عج)

در این زیارتگاه کاشی‌کاری‌های بسیار زیبای آن، چشم بیننده را خیره می‌کند. در این مکان همکاران نماز را به جماعت و در فضایی معنوی خواندند و مقام حضرت را نیز زیارت کردند.

۹. مسجد جامع

ساخت این مسجد را به المعتر بالله خلیفه‌ی عباسی در قرن سوم هجری نسبت می‌دهند که در قرن هفتم و هشتم هجری نیز مرمت و بازسازی شده است. مسجد جامع دارای ستون‌های سنگی تراشیده با طاق‌های جناغی بلند است. مسجد در قسمت شمال دارای ۱۲ ردیف و در جنوب دارای ۸ ردیف ستون است. بر بالای محراب این مسجد کتیبه‌ای به خط کوفی متعلق به قرن هشتم هجری دیده می‌شود. بقایای یک منبر چوبی نیز که متعلق به قرن هفتم هجری است در این مسجد نگهداری می‌شود. مناره‌های مسجد جامع شوشتر متعلق به دوره‌ی آل چوپان (چوپانیان) است.

۱۰. بارگاه امام‌زاده عبدالله

قدمت این بنا به قرن هفتم هجری برمی‌گردد که تاریخ ۶۲۹ ه.ق بر بالای ایوان اصلی آن حاکی از این موضوع است. البته کاشی‌کاری زیبا و گچبری‌های آن به دوره‌های صفویه و قاجاریه تعلق دارد. این بنا در کنار پل لشکر واقع شده؛ ضمن این که بر روی تپه احداث گردیده، لذا دارای منظره‌ی زیبایی است. گنبد آن متأثر از ساخت گنبد، به شیوه‌ی معماری جنوب ایران است و شباهت زیادی به گنبد یعقوب لیث و گنبد امام‌زاده رودبند دزفول و گنبد دانیال نبی در شوش دارد.

۱۱. خانه‌ی مستوفی الممالک

این بنا، مربوط به دوره‌ی قاجاریه و گویا متعلق به یکی از مستوفی‌های آن دوره بوده است. معماری بنا منحصربه‌فرد است، مثل همه‌ی عمارت‌های قدیمی در ایران، روی دو لنگه در عمارت، دو کوبه یا دستگیره، یکی برای زنان و دیگری برای مردان، ساخته شده تا صاحب‌خانه از صدای آن متوجه زن یا مرد بودن دق الباب کننده بشود.

خانه‌ی مستوفی حیاط بزرگی دارد و نیز دارای اتاق‌ها، ایوان‌ها، پنجره‌ها و... است که همه نشان‌دهنده‌ی سبک معماری دوره‌ی قاجار می‌باشد.

▼ بازدید از آثار باستانی استان کرمانشاه

آقای محسن رستمی سرگروه سابق تاریخ استان کرمانشاه راهنمای ما در این گردش تاریخی بود و اطلاعات مربوط به آثار باستانی این استان زیبا و دیدنی را برای همکاران گروه تاریخ اندیمشک تشریح کرد که به اختصار در این‌جا می‌آید.

۱. تکیه‌ی معاون الملک

این عمارت که در نوع خود بی نظیر است در سال ۱۳۳۹ ه.ق، حدود صد سال پیش، توسط حسن خان معاون الملک که از بزرگان کرمانشاه بوده بنا گردیده است. این تکیه، زمانی به خاطر اختلافات محلی تا حدودی تخریب می‌شود ولی چندی بعد با خرید ساختمان‌های مجاور مجدداً در مقیاس بزرگ‌تر تجدید بنا می‌شود. آئینه کاری و کاشی‌کاری این عمارت بسیار جالب و دیدنی است. از جمله دارای سه تکیه به ترتیب به نام‌های حسینیه، زینبیه، و عباسیه است که هر سال در ماه محرم در آن‌ها مراسم عزاداری برپا می‌شود. بر دیوارهای کاشی‌کاری این بنا صحنه‌هایی مربوط به واقعه‌ی عاشورا به طرز زیبایی

طاق بستان. سنگ نگاره‌ی اردشیر دوم

به تصویر کشیده شده است. در حیاط حسینیه بر روی کاشی‌ها، تصاویری از برخی پادشاهان ایرانی نیز به طرز جالبی حک شده است.

تکیه‌ی عباسیه دو طبقه است. طبقه‌ی اول به موزه‌ی آلات جنگی، سفال و... و طبقه‌ی دوم به موزه‌ی مردم‌شناسی، پوشاک و زیورآلات مردم استان کرمانشاه (پاوه، جوانرود، گیلانغرب، قصرشیرین، هرسین، سنقر و...) اختصاص یافته است. در طبقه‌ی اول خمره‌های سفالی بسیار بزرگی دیده می‌شود که «گورِ دخمه» نام دارد که سال‌ها پیش در محل طاق بستان کشف شده است. از این خمره‌ها برای دفن افراد و بعضاً جهت ذخیره‌ی محصولات کشاورزی استفاده می‌شده است.

۲. طاق بستان

این بنا در حومه‌ی کرمانشاه و در شمال شرقی آن، در دامنه‌ی کوهی به همین نام واقع شده است. در طاق بستان آثاری از دوره‌ی ساسانی شامل سنگ نگاره‌ی اردشیر دوم، سنگ نگاره‌ی خسرو پرویز سوار بر اسب خود شب‌دیز، در داخل دو طاق سنگی، یکی کوچک و دیگری بزرگ وجود دارد. سراب یا استخر بستان، زیبایی فزاینده‌ای به این محل بخشیده است. علاوه بر آن، طاق بستان دارای صحنه‌های تاج ستانی، نقش سوارکار، صحنه‌ی شکار گوزن، شکار گراز و سنگ نگاره‌ای نه چندان زیبا از دوره‌ی قاجار می‌باشد.

سنگ نگاره‌ی اردشیر دوم

در سمت راست ایوان کوچک، سنگ نگاره‌ای وجود دارد که صحنه‌ی تاج ستانی اردشیر دوم، نهمین شاه ساسانی را نشان می‌دهد. در سمت راست شاه، پیکر اهورامزدا به حالت ایستاده با صورتی نیم‌رخ و بدنی تمام رخ نقش شده است. دست چپ خود را به کمر زده است و با دست راست حلقه‌ی روبان‌داری را به شاه

ایوان کوچک

این ایوان فضایی مستطیل شکل است. دیوار انتهایی این ایوان به دو بخش تقسیم شده است: در بخش فوقانی، طاقچه‌ای است که در داخل آن، پیکره‌های شاپور سوم و پدرش شاپور دوم، همراه با کتیبه‌هایی به خط پهلوی و به زبان فارسی میانه حجاری شده است. در این اثر، هر دو شخصیت به حالت ایستاده با صورتی نیم‌رخ و بدنی تمام رخ نقش شده‌اند. هر دو، دست راست را بر قبضه‌ی شمشیر و دست چپ را بر قسمت بالای غلاف قرار داده‌اند.

ایوان بزرگ

مهم‌ترین اثر در طاق بستان، ایوان بزرگ است، در دو طرف ورودی این ایوان مستطیل شکل، دو جرز چهار گوش ایجاد شده است. بر روی این جرزها، طاقی با

اهداء می‌کند. در سمت چپ نقش اردشیر دوم، پیکر ایزدمهر بر روی نیلوفر بزرگی ایستاده، با صورت و بدنی نیم‌رخ نقش شده است. در بالای سر وی، هاله‌ای از نور دیده می‌شود و در دست‌های او دسته‌ای از شاخه‌های گیاهی مخصوص مراسم مذهبی (برسم) به چشم می‌خورد.

در زیر پای اهورامزدا و اردشیر دوم، پیکر دشمن شکست خورده‌ای نقش شده که بخش زیادی از آن از بین رفته است. برخی از محققین این پیکره را متعلق به یکی از پادشاهان شکست خورده (پادشاه کوشان) می‌دانند؛ ولی امروزه بسیاری از محققین این نقش را به (جولیانوس) امپراتور روم نسبت می‌دهند که در سال ۳۶۲ م. به دست اردشیر دوم کشته شد.

طاق بستان. صحنه‌ی شکار

قوس نعل اسبی قرار دارد. در انتهای ایوان، سکویی دیده می‌شود. بر روی این سکو دو نیم ستون حجاری شده است. دیوارهای داخلی ایوان بزرگ دارای دو بخش است و هر بخش استادانه تزیین شده و هنوز تمام تزیینات آن بر جای مانده است. جرزهای دو طرف مدخل ورودی ایوان با نقش یک درخت تخیلی و قوس ایوان با دو ردیف نقوش گیاهی تزیین شده است: ردیف پایین گل‌های سه برگی دارد که انتهای آن‌ها به هم وصل شده است. در مرکز قوس ایوان، هلالی نقش شده که به آن دو رشته رویان آویزان است. در لچکی‌های ایوان نیز نقش دو الهه‌ی بال‌دار (نیکه) دیده می‌شود. هر کدام از این الهه‌ها در یک دست حلقه‌ی رویان‌دار و در دست دیگر، جامی پر از مروارید دارند، دیوار انتهای ایوان به دو بخش تقسیم شده است. در بالا صحنه‌ی تاج‌ستانی شاه ساسانی و در پایین یک سوارکار نقش شده است.

نقش سوارکار

در بخش پایین دیوار انتهای ایوان، نقش یک مرد سوار بر اسب قوی همکلی حجاری شده است. این شخص کلاه‌خودی بر سر دارد که تمام صورت و گردن او را به جز چشم‌ها پوشانده است. ابودلف، مسعودی و یاقوت حموی، سوار را خسرو پرویز و اسب را شبدیز معرفی کرده‌اند.

صحنه‌ی شکار گوزن

در این صحنه، سه ردیف فیل‌بان گوزن‌ها را از طریق دروازه‌ای که در سمت راست حصار تعبیه شده است، به داخل شکارگاه رم می‌دهند. این گوزن‌ها به دنبال چند گوزن دست‌آموز که رویانی در گردن دارند، در حال فرار هستند. در درون شکارگاه، شاه در سه قسمت نمایش داده شده است: در قسمت بالا، سوار بر اسب آماده‌ی شکار است. صحنه‌ی بعدی، شاه را در حال شکار نشان می‌دهد، در پایین این صحنه، شاه کمان را بر گردن انداخته که

به سه زبان پارسی باستان، ایلامی و بابلی درج گردیده که زبان‌های رسمی و علمی زمان خود بوده‌اند.

بازدید از آثار باستانی استان کردستان

۱. قرآن نوگل در منطقه‌ی نوگل (نگل)

نوگل روستایی است که بر سر راه سنندج به مریوان واقع شده است. در این روستا یک جلد قرآن نفیس، که گفته می‌شود به خط خلیفه‌ی سوم عثمان است و بر روی پوست آهو نوشته شده وجود دارد که بسیار جالب و دیدنی است. عثمان این قرآن را می‌نویسد و به ایران ارسال می‌دارد. این قرآن تاکنون دوبار به سرقت رفته است ولی خوشبختانه هر دو بار قبل از این‌که از کشور خارج شود، پیدا و به جای خود بازگردانده شده است.

۲. مریوان

شهر مریوان از شهرهای مرزی ایران با عراق است. در این شهر دریاچه‌ی زریوار وجود دارد که از جاذبه‌های دیدنی سیاحتی

حاکمی از آن است که شکار پایان یافته است. در سمت چپ حصار، چند نفر شتر سوار، گوزن‌های کشته را حمل می‌کنند.

صحنه‌ی شکار گراز

این صحنه در قابی مستطیل شکل حجاری شده است. در سمت چپ این قاب، دوازده فیل که بر روی هر یک دو نفر سوار هستند، در پنج ردیف عمودی نقش شده‌اند. این فیل سوارها در حال رم دادن گرازها از مخفی‌گاه باتلاقی خود به درون نیزارها هستند. در قسمت بالای صحنه‌ی شکار، قایق پارویی دیده می‌شود. در سمت راست قاب، صحنه‌ی پایان شکار نشان داده شده است که در آن، شاه در داخل قایقی ایستاده و کمانی با زه باز را به نشانه‌ی خاتمه‌ی شکار در دست چپ گرفته است. در پایین این صفحه، نقش پنج فیل سوار در حال جمع‌آوری گرازهای شکار شده، دیده می‌شود.

۳. کتیبه‌ی بیستون

کتیبه‌ی بیستون به فرمان داریوش هخامنشی، در ارتفاع بسیار بلندی از کوه بیستون حجاری شده است. می‌توان گفت قدیمی‌ترین گاه‌شماری ایرانی در این کتیبه ضبط شده است. متن کتیبه به خط میخی و

در جای دیگری از این بنا آثاری منبت کاری شده از استاد **علی اکبر بهزادی** دیده می شود که با ظرافت فنی خاص و بسیار زیبا ساخته شده است. از دیگر قسمت های جالب آن عمارت آینه ی سنگی است. قسمت دیگری از بنا نیز نمایشگاهی است که از پوشاک مردم کردستان تشکیل شده است. در محوطه ی عمارت آصف باغچه ای بزرگ و زیبا وجود دارد که در آن درختان میوه از جمله: سیب، گردو و... همراه با گل های رز به رنگ های مختلف، چشم ها را خیره می کند. جالب این که در هنگام بازدید ما، یکی از نوادگان آصف الدوله که پیرمردی بیش از ۸۰ ساله بود، در زیر سایه ی درختی در حال مطالعه ی کتاب، روی صندلی نشسته بود. بخشی از خانه ی آصف نیز مطبخ است که مجسمه های زنان را در حال آشپزی در آن قرار داده اند.

۶. مسجد جامع سنندج [مسجد دارالاحسان]

در مرکز شهر سنندج مسجد جامع، یکی از آثار بزرگ معماری اسلامی،

مروان. دریاچه ی زریوار

۵. عمارت آصف الدوله یا خانه ی کرد

این عمارت بزرگ یکی دیگر از بناهای شهر زیبای سنندج و دارای بخش های مختلفی است که هر کدام مربوط به کار خاصی بوده است. از جمله، حمام خان که دارای رختکن و خزینه است. معماری این بخش چشم هر بیننده ای را خیره می کند.

مسجد جامع سنندج

کردستان است و ما چند ساعتی را به دیدن آن اختصاص دادیم.

۳. زیارت مرقد هاجره خاتون

در بازدید از اماکن تاریخی شهر سنندج خانم **باقرزاده**، سرگروه تاریخ استان کردستان، راهنمای ما بود که صمیمانه از ایشان قدردانی می شود. گفته می شود هاجره خاتون، خواهر امام رضا (ع) است که مرقد او در شهر سنندج قرار دارد. این مکان که در بازار قدیمی شهر سنندج قرار دارد، بسیار ساده و فضای آن فوق العاده کوچک است.

۴. موزه ی سنندج

موزه ی سنندج دارای سه طبقه است و در هر طبقه آثار یک بخش از تاریخ ایران قرار دارد: ایران قبل از اسلام، ایران دوران اسلامی و ایران دوران معاصر. لازم به ذکر است که علاوه بر سه طبقه ی بالا در زیرزمین موزه نیز تعدادی آثار تاریخی در معرض دید بازدیدکنندگان قرار دارد. حیاط و محوطه ی موزه فضای سبز بسیار زیبایی دارد که بازدیدکنندگان را نشاط می بخشد.

همدان . گنج نامه

مربوط به دوره‌ی صفویه نمایان است. کاشی‌کاری‌های زیبایی در این مسجد به چشم می‌خورد که به همان عصر صفویه بر می‌گردد. بر روی این کاشی‌های زیبا آیاتی از قرآن کریم با خطوط زیبا نقش بسته است. مسجد جامع دارای منبری چوبی و ستون‌های متعدد سنگی است، البته در کنار این مسجد قدیمی، بخش بسیار بزرگ‌تری به منظور توسعه‌ی آن افزوده‌اند که محل برگزاری نماز جماعت است. در حیاط این مسجد ایوان‌هایی برای خواندن نماز، حوض آب و باغچه‌هایی پر از درخت مو (انگور) وجود دارد.

۷. عمارت خسروآباد

این بنای تاریخی دارای معماری زیبا و گچ‌بری‌های بسیار دیدنی است و در حیاط آن نیز حوض آبی وجود دارد. در عمارت خسروآباد ستون‌ها، درهای چوبی منبت‌کاری شده و دیوارها، اتاق‌ها، ایوان‌ها، طاقچه‌ها، گچ‌بری‌ها و... همه و همه از آثار قابل تأمل است.

بازدید از آثار باستانی استان همدان

۱. آرامگاه ابوعلی سینا

آرامگاه این دانشمند شهیر در مرکز شهر همدان واقع شده است و بازدیدکنندگان بسیار زیادی دارد. نکته‌ی جالب توجه در این بنای زیبا این است معمار بنا (هوشنگ سیحون) نمای بیرونی آن را به صورت ستونی، مشابه با بنای گنبد قابوس طراحی کرده است که نشان دهنده‌ی عصری است که بوعلی در آن می‌زیسته است.

۲. گنج نامه و آبشار عباس آباد

گنج نامه در ۵-۶ کیلومتری شهر همدان قرار دارد. در این مکان کتیبه‌ای از خشایارشا

قرار دارد و بازمانده‌ای از شهر هگمتانه یا اکباتان، مرکز حکومت مادهاست. این شهر دارای هفت طبقه بوده که تاکنون فقط یک طبقه از آن مورد حفاری قرار گرفته است. سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان همدان در حال ادامه‌ی حفاری و کاوش در این طبقه می‌باشد. در کنار این تپه‌ها موزه‌ی هگمتانه قرار دارد. در این موزه آثار بسیار زیادی که در حفاری‌های این ناحیه پیدا شده است نگهداری می‌شود؛ از انواع ظروف و وسایل مورد استفاده‌ی مردم گرفته تا

که به چند زبان حک شده قرار دارد. پایین‌ترین از کتیبه آبشار بسیار زیبایی واقع شده که تفرج‌گاه عمومی است.

۳. شیر سنگی

شیر سنگی در وسط یکی از میدانی شهر همدان واقع شده و از آثار به جا مانده از دوران مادها می‌باشد.

۴. بازدید از شهر باستانی هگمتانه (تپه‌های هگمتانه)

تپه‌های هگمتانه در کنار شهر همدان

همدان . آرامگاه باباطاهر

را نگاه می‌کنی تمامی شهر خرم آباد در زیر پایت است؛ روشن است که قلعه با دقت نظر خاصی بر فراز این تپه ساخته شده است تا بتوان حمله‌ی دشمن یا اقوام مهاجم را تحت نظر گرفت.

۳. بنای پامنار

در ورودی شهر خرم آباد، در منطقه‌ی شقایق (خیرآباد) بنایی به نام پامنار وجود دارد که ظاهراً محلی برای دیده‌بانی و

بازدید از آثار باستانی استان لرستان

۱. پل صفوی

این پل در شهر خرم‌آباد قرار دارد و گفته می‌شود از آثار مربوط به دوره‌ی صفویه است. از زیر پل رودخانه‌ای می‌گذرد و در زیر آن بنایی برای استراحت مسافران. معماری و ساخت این بنا نیز مربوط به دوره‌ی صفوی است.

تابوت‌ها و گور دخمه‌ها و کوزه‌ها و سکه‌ها و... یک لحظه احساس می‌کنی که در دوران باستان آن هم در دوره‌ی مادها سیر می‌کنی، به یاد آیه‌ای از قرآن می‌افتی: قل سیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبه‌ المکذبین.
در این محل بقایای یک کلیسا نیز وجود دارد که بیانگر وجود مسیحیان و آیین مسیحیت در این منطقه است.

۵. آرامگاه باباطاهر

آرامگاه باباطاهر در وسط میدان بزرگی قرار دارد. باباطاهر شاعری دوبیتی‌سرا متعلق به دوره‌ی سلجوقیان بوده است. دوبیتی‌های او که با لهجه‌ی شیرین محلی سروده شده هر شنونده‌ای را مجذوب می‌کند و در میان مردم مشهور است.
دیوارهای داخل آرامگاه باباطاهر با دوبیتی‌های او، با کاشی‌کاری‌های زیبا، تزئین شده است.

۶. شهر لالچین (شهر سفال)

بعد از بازدید از آرامگاه باباطاهر، به طرف شهر لالچین همدان، که به شهر سفال نیز مشهور است، رفتیم و سفال‌های زیبای این شهر را از نزدیک دیدیم.

۷. قلعه‌ی پری

قلعه‌ی پری، در روستای پری، بر فراز تپه‌ای در بین راه ملایر به اراک قرار دارد. متأسفانه این قلعه تا حد زیادی از بین رفته است و متأسفانه اهالی روستا، خود نقش زیادی در تخریب آن داشته‌اند. پری، زادگاه کریم خان زند، سرسلسله‌ی حکومت زندیه بوده است. در اطراف این تپه درختان و چشمه‌های جوشان، بر زیبایی محل افزوده است.

خرم‌آباد. قلعه‌ی فلک‌الافلاک

۲. قلعه‌ی فلک‌الافلاک

این قلعه که در بلندترین نقطه‌ی شهر خرم‌آباد قرار دارد بسیار دیدنی است. بنای اولیه‌ی آن مربوط به عصر ساسانی بوده و در دوره‌ی قاجار تجدید بنا شده است.
در این قلعه موزه‌ای وجود دارد که در آن آثار مختلف از قبیل: سفال، سکه، مجسمه، ظروف و... به نمایش گذاشته شده که حاکی از راز و رمز زندگی گذشته‌ی مردمان این خطه از ایران است.
وقتی از قلعه‌ی فلک‌الافلاک پایین

محافظت از شهر در دوره‌های مختلف بوده است.

این بنای برج مانند، دارای پلکانی است که با گذر از آن به بالای برج می‌رسیم، طوری که به راحتی تمامی نقاط اطراف را می‌بینیم. در قسمت‌های مختلف بنا پنجره‌های کوچکی تعبیه شده که احتمالاً برای روشنایی، جابجایی هوا و... بوده است.

به پایان آمد این دفتر

حکایت هم‌چنان باقی است...